

UDVARHELYI HIRADÓ.

KÖZMIVELŐDÉSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI HETILAP.

Előfizetési díj

vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden szombaton este.

Hirdetménydíj:

Ötven centiméternyi területen megfűző hirdetmény ára első beigtatáskor 50 krajcár, második beigtatáskor 10 percent, harmadik és minden további beigtatásnál 20 percent árlengedés. Száz centiméter területet elfoglaló hirdetmény ára első beigtatáskor 1 frt, második beigtatáskor 10 percent, harmadik és minden további beigtatás alkalmával 20 percent árlengedés. Bélyegdíj minden beigtatáskor 30 kr.

Mellékletdíj: Százától 1 frt 40 kr. — A díjak előre fizetendők.

A szerkesztő lakása:

Botos-utca, ref. tanári lak, emeleti lakosztály

Kiadóhivatal

Becsek Dániel könyvtáros

A Sz.-Udvarhelyen tartandó „Székely mívelődési és közgazdasági egyesület” nagygyűlésének részletes programja:

Augusztus 18-án a budapesti központi választmány tagjainak megérkezése és fogadása Héjjasfalván. Társasbéd Sz.-Kereszturon.

Aug. 19-én d. e. az udvarhelymegyei vidéki közgyűlés, melynek tárgya:

- Elnöki megnyitó beszéd.
- A birtokrendezés közgazdasági és törvényhozási szempontból (vitatárgy).
- Indítványok.

Aug. 19-én d. u. hangverseny Sz.-Udvarhelyen; este ismerkedési estély a Szejke-fürdőn.

Aug. 20-án d. e. nagygyűlés és disztribúció; este táncvigalom.

Aug. 21-én d. e. kirándulás a Székely-támad- és Budvárira.

Aug. 21-én d. u. indulás az almási barlang megtekintésére.

Az intéző bizottság tagjai Ugron Gábor elnöke alatt dr. Török Albert, Orbán Balázs és Solymosi Károly.

Figyelmeztetés. A megjelenni kívánók ebbeli szándékukat folyó hó 15-ig az elszállásolás- és székéről való intézkedés vé-

gett sziveskedjenek az intéző bizottságnál jelenteni.

Sz.-Udvarhely, 1877. augusztus 8-án.

Ugron Gábor, s. k. Benkő Gyula, s. k.
v. elnök. v. jegyző.

KÖZMIVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. státusgyűlés.

(Vége.)

A bizottság jul. 19-én d. e. is folytatta működését, 11 órakor azonban ülését félbeszakítván, megnyitott a nagygyűlés és mindenek előtt a szavazatszedő bizottság tesz jelentést, melyszerint beadatott 79 szavazat s ezek közül négy használhatatlan lévén, a többi szerint az eredmény következő: megválasztott az igazgatótanácsosságra az egyházi rendből Veszely Károly, Barts Ferenc és Kardos Ignác; a világi rendből gr. Eszterházy János, Benel János, Pocsá József, Biasini Domokos, Tamási Sándor, Torma Károly.

Ezután a múlt ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, hitelesítették.

Ugyanazon nap délutánján a bizottság teendőit teljesen bevégezvén, megnyitott a nagygyűlés, melyen a nagybizottság referál működéséről, mint-hogy azonban az idő rövidsége miatt a kiküldött bizottság előadója Gál Domokos olyszerű terjedel-

mes és rendszeres jelentést nem készíthetett el, minőt más státusgyűléseken hallani lehetett, megállapították, hogy az igazgatótanács referense jelentését olvasván, az egyes pontoknál a kiküldött bizottság megjegyzései fognak előadatni. Ennélfogva a nagygyűlés a jelentést egész általánosságban tudomásul veszi, az egyes pontoknál pedig a következő határozatok hozhatók:

1. Heigel J. mérnök-, Benel János- s másoknak, kik az igazgatótanács működését nagy szorgalommal mozdították elő, jegyzőkönyvileg köszönet nyilvánítatik.

2. Még a múlt évben az igazgatótanács az alapok állami egységes kötvényei helyett erdélyi urbéri kötvényekkel való átváltoztatására utasítottván, tudomásul vétetik ugyan, hogy ez már részben megtörtént és az is, hogy ezen művelettel 1600 frt évi jövedelem-emelkedés, nemkülönben hogy 10 évi kezelés alatt 6000 frt tőkegyarapodás következett be; de odautasítottatik az igazgatótanács, hogy ezen átváltoztatás valamint eddig, ugy ezután is a püspök beleegyezése nélkül ne történjék.

3. A monostorutcai volt botanikus kertnek 4000 frton lett eladása, nemkülönben a lyceumi nyomda és konviktus közötti telek és épületek 14 ezer frton lett megvásárlása tudomásul vétetik.

4. Azon körülményből, hogy a nagyalmási uradalom ő felségének jóváhagyása mellett 400 ezer frton megvásároltatott, megállapítottatik, hogy

Emlékirat

a párisi kölcsönösen segélyező magyar egyesület által tervbe vett menhely építése tárgyában.

(Vége.)

Ily menhely létesítése az, mely jelenleg a párisi magyar egyesületet foglalkoztatja. Egy állandó, az egyesület tulajdonát képező, tágas lakházat akarunk, akarjuk pedig először, hogy Párisban élő s rossz körülmények között tengődő hazánkiai benne olesó, esetleg ingyenes lakást nyerjenek; másodsor, hogy inségben Párisba érkező hazánkiai benne fölvétessenek, nehogy addig, míg keresetet találjanak, pincékben és lebujokban legyenek kénytelenek tengődni; végre azért, hogy az egyesület minden tekintetben nemes céljának megfelelni legyen képes, nevezetesen a párisi magyarok oly központot találjanak, mely a hazától való távollét nyomasztó érzetét legalább némileg mérsékelni képes.

Szemmel tartjuk továbbá azon körülményt, hogy az ide érkező magyarok gyakran több ideig kénytelenek munkát és foglalkozást keresni; ezen nehézség elkerülendő, szándékozunk időnkint kibocsátott körlevelek által a párisi nagyobb iparos és kereskedelmi házakat fölszólítani, segédekbeni szükségök fődözése végett egyesületünkhöz fordulni.

A tapasztalás bizonyítja, hogy idegen telepek csak ottan virágozhatnak föl valóban, hol anyagi és szellemi érdekeiknek egy szilárd pontban lelik támaszukat.

E menhely létesítése az egyesület saját erőit minden tekintetben fölülmúlja, s az egyesület vagyona még arra sem elégséges, hogy a szükséges telek megszereztessek. Pedig, ha a telek megvan,

TÁRCA.

A zsarnok halála.

Kórágyn fekszik a zsarnok lihegve;
Testénél lelke százszor betegebb!
Mellette pisa mécs vet gyér világot;
Tekintete az ég felé mered. —
Igy látni őt — oh ég, mi szánalom!
Önnönmagának metsző gúnyja ő.
Eszébe jut a messzi, drága hon...
Ütött órája, érzi, sejti ő.

Arca sápadt, mint lelke volt sötét, míg
Hajh! zsarnokolt a bajnok nép felett,
Mely elsőnek kiáltá ki honában,
S melynek hálából (?) irtó vése lett...
S most késő bánat tölti el szívét:
Miért, hogy a múlt vissza soh' se' jő! —
„Oh, mért ontottam annyi honfi vért?!”...
Ütött órája, érzi, sejti ő.

S kínos, mély sohaj lebben el ajkiról
(Gyötörvén önvád s rossz lelkismeret:
E földi pokol). — „Hagyj el eszméletem!
Órültté tegyetek, oh, nagy istenek!” —
Hallottátok...? Hallgassatok oda:
Órült szeretne mostan lenni ő!...
Haláltusája ez; vácog foga...
Ütött órája, érzi, sejti ő.

S feledne... hah, de nem lehet! Előtte
A legyilkoltak véres árnyai;

Fülébe zúgnak — szivrepesztő hangon —
Árvák, özvegyek szörnyű átkai...
„Segítség... oh... segítség... emberek...”
— Nyöszörg; de rajt' segélni, ki se' jő!
Arcáról hideg verejték perog...
Ütött órája, érzi, sejti ő.

S kétségbeesetten rejti el fejét a
Párnák közé, miként egy nyomoru
Féreg, melyet elbujni kész az ösztön,
Midőn közel az égiháboru.
Mind hasztalan! Mely lelke rémeit
Elűzhetné: nincs — földön — oly erő!
Hallgatja szive halk veréseit...
Ütött órája, érzi, sejti ő.

S magánkívül, egyszerre fölriadván,
Szár az keze kúszált hajába kap:
„Vess a pokol mély fenekére isten!
S én még a pokolban is áldalak:
Csak addig nyujtsd nyomoru éltemet,
Mig magamat... hazamba vonszolom...
Ez egy... miért... előttem térdelek...
Ez egy... miért... hozzád imádkozom...”

De az ártatlan, kiontott vér miatt:
Nem jut istenhez imádsága fel!
Torzult arccal hanyatlik fekhelyére;
Élte a pisa mécses el alszik el.
S nincs, aki érte könyvet ejtene;
Nincsen, aki emlékét megáldja!
Idegen földdel vegyül teteme...
Fölötte viraszt — hazája átka!!

Biró Pál.

jövőre minden olyan vásárlás, mely a 40 ezer frtot meghaladja, a státusgyűlés beleegyezése nélkül meg nem történhetik. Abból pedig, hogy az igazgatótanács 6 ezer frtot 6%-ra adott kölcsön, kimondatik, hogy jövőben a kölcsönök 8%-ra lesznek adandók és minden fölmondható kölcsön kamatja szintén 8%-ra lesz emelendő.

5. A nagyalmási uradalom kezelés alatt lévén, beruházására már 10 ezer frt más alapokból visszatérítés kötelezettsége mellett utalványoztatván, a többi beruházásoknál a minimumra kell törekedni.

6. A gyulafehérvári gimnázium mellett levő jezsuitatelek a rajta levő épületekkel együtt katonai használatra bizonyos igen-igen csekély haszonbér mellett (talán 100 frt) a katonai kincstárnak már régen bérebe adatott volt, mely alkalmas időben e telekre mint örökbért telekkönyvezette be. Szükség lévén gimnáziumi célokból ezen épületekre, a bér fölmondattott s akkor tűnt ki a katonai kincstár előbbi eljárása: kimondattott tehát, hogy telekkönyvi kiigazítási per kezdendő.

7. Azon esetből, hogy a kultuszminister ur a nagyszabeni róm. kath. Terézvárház és a gyulafehérvári székes káptalan elvont évi járulékaiknak visszatérítését törvényben szentesített és folyósítását megrendelni kegyeskedett, határozattott, hogy köszönő fölrirat intéztessék Trefort miniszter urhoz. Az ezen alkalommal még visszatérítetlen maradt lottójövedelem és az Orsolya-apácák járulékaik ügyében pedig az igazgatótanács tanulmányozásra hivatott föl.

8. Az erdélyi róm. kath. tanulmányi és vallási alapoknak kebléi kezelés alá átadása ügyében már a mult státusgyűlés fölriratot intézett volt a kultuszministeriumhoz s az igazgatótanács is megtette fölterjesztését, melyben kifejtett, hogy az átvétel által király ő felségének kegyuri jogai veszélyeztetve nincsenek; ezen eljárások alapján az igazgatótanács az átvételi szabályzatot elkészítvén, a státusgyűlésnek bemutatja, mely ezt ugyan minden tekintetben helyesnek találja, de egyszersmind kimondja, hogy miután az ez ügyben már tett fölriratra válasz nem érkezett, a választ bevárja és intézkedéseit a jövő státusgyűlésre halassza.

9. Tudomásul vétetik, hogy a fogarasi várkapolna alapja gyarapodott (talán 5 ezer frttal).

a ház egy 5%-nyi kölcsön segítségével könnyű szerrel föl lesz építhető. Megbízható számítások szerint egy az egyet céljainak megfelelő terjedelmű telek körülbelül 5000 frankért volna kapható, s a ház fölépítéséhez 80—85,000 frank volna szükséges. Ez utóbbi összeg a telekre és a fölépítendő házra könnyű szerrel fölvetethetvén, a ház jövedelmeiből, melyek számítás szerint legalább 7500—8000 frankra fognának rugni évenként, 20 év alatt törlesztetnék, ugy hogy az egyet 20 év lefolyása után egy ház kizárólagos tulajdonosa lehetne. Az egyedüli nehézség, mint említők, a telek megszerzése. Ha Magyarország gazdag volna, nem haboznánk hazánkfiak áldozatkészségét igénybe venni, annál kevésbé, mert hisz a cél, melyet elérni akarunk, a magyar nemzet fiainak közös javára szolgál. De nagyon is ismerjük, fájdalom, azon mostoha viszonyokat, melyek alatt szeretett hazánk szenved, s megbocsáthatatlannak tartanók, ha ily körülmények között adakozásra fölhívánók. Van azonban egy mód, mely célunk elérését lehetségessé teszi, anélkül, hogy hazánkfiától nagyobb áldozatot kívánnánk. E mód csak hazánkfiak bizalmát tételezi föl, s egy oly kis áldozatot foglalna magában, mely az elérendő céllal szemben valóban eltűnik. E mód a következőben áll:

A párisi magyar egyet 50,000 franknak megfelelő 25,000 o. é. forint erejéig 250 darab 100 forintos, kamatot nem hozó kötelezvényt bocsát ki, melyeknek visszafizetése öt esztendő lefolyása után fog kezdődni. A befizetett összegek a pesti első hazaitakarékpénztárban fize-

10. Panasz érkezvén be, hogy ugy a magánosok, mint a kir. kincstár kegyurasági kötelmeinek eleget nem tesz, sőt ez utóbbi több helyeken majd a papi, majd s főleg a kántortanítói fizetéseket elvonja, utasittatik az igazgatótanács, hogy a püspökkel egyetértve tartsa magát szigoruan a mult státusgyűlés határozataihoz s a kegyurasági viszonyokat körülményesen tanulmányozván, kimerítő jelentéseket tegyen a státusgyűlés elé és ezen kötelezettségeket telekkönyveztesse.

11. A magas kormány, midőn a Terézvárház elvont javadalmait törvény által biztosította, azon föltételt tűzte a státus elé, hogy ezen árvaház újra szerveztessék; tett is az igazgatótanács annyit, hogy a növendékeket nagyobb számban vette föl, a hatosztályú felsőbb népiskolát beállította és tanítókat nevezett ki. Azonban a kormány ipariskolát óhajtott ott beállítani egy újabb leiratában, olyan iskolát, hol a növendékek a tüzet igénybe nem vevő mesterségekre taníttatnának s óhajta egyszersmind, hogy a gimnáziumi nevelés csak igen kevés és a legjobb tehetségű növendékre alkalmaztassék. Egyuttal kéri a státust, hogy ezen ügyet egy általa és a státus által kiküldendő bizottság intézné el. Ezek folytán az igazgatótanács bizatik meg, hogy a kormány kiküldöttével és a püspökkel egyetértőleg járjon el az ügyben, tekintettel az alapító szándékára és arra, hogy az árvaház alapja az experimentálás által el ne harácsolatassék.

12. A finöveldek és népiskolák állásáról tett kimutatást és azt, hogy bár a népiskolákban is sok javulás állott be, még mindig elég van javítani való, tudomásul veszi a státusgyűlés és nem mulaszthatja el, hogy az erdélyi részek püspökének azon kimerithetlen jótékonyágáért, melylyel saját pénztárából számos tanítónak csekély fizetését segélyezte, iskolai épületeket emelt s nevezetesen a gyergyó-szt-miklósi leányöveldet 30,000 frttal fölépítette és berendezte, 30,000 frttal pedig ugyanannak főállását biztosította, a gyulafehérvári püspöki lyceumnak 10,000 frtot meghaladó költséggel épületet emelt — hálás köszönetet jegyzőkönyvileg szavazzon. (Élénk éljenzés.)

13. Tudomásul veszi továbbá a gyűlés az igazgatótanács jelentését: a) a gimnáziumok állásáról; b) azon intézkedésről, hogy a miniszteri

tendők be, s addig maradnak ennek kezelése alatt, míg az egész 25,000 forintnyi összeg összegyűl.

A tisztelt aláírók a párisi kölcsönösen segélyező magyar egyet menhelye alapító tagjaivá válván, neveik az egyleti ház dísztermében márványtáblán arany betűkkel fognak megörökíttetni.

Az aláírás eredménye a nagyobb magyar hírlapokban havonként köztudomásra fog hozatni, s az egész műveletről fél évenként mindaddig fog jelentés tétetni, míg a kölcsön teljesen visszafizetve nem leend.

Ime ezen módon véljük kitűzött célunkat elérhetni. Az áldozat, melyet kívánunk, nem nagy, a jótétemény pedig, melyben a párisi magyar egyet részesülne, kimondhatlan.

Azért is meg vagyunk győződve, hogy reményünkben nem fogunk csalatkozni.

Kelt Párisban, 1877. május havában.

Pártfogók:

N. M. Türr István, tábornok, tiszteletbeli tag.
N. M. Rosty Zsigmond, cs. k. kamarás, követségi tanácsos, tisztb. tag.
M. Nemesküri Kiss Miklós, ezredes, tisztb. tag.
N. M. Dr. Haynald Lajos, kalocsai érsek.
Munkácsy Mihály, festő, tisztb. tag.
Dr. Gruby, orvos, tisztb. tag.
Dr. Krishaber, „ „ „ „
Cerettói báró Schindler, konzul, tisztb. tag.

A párisi kölcsönösen segélyező magyar egyet nevében:

Zichy Mihály, elnök.
Seyfert Danó, alelnök.
Ruprich Károly, jegyző.
Bencz Lajos, pénztárnok.
Gyürky, titkár.
Csery Pál, titkár.
Róth Lajos, ellenőr.

legújabb rendtartás a gimnáziumokhoz kötelezőleg megküldetett; c) hogy a tanártestületek ezen rendtartásra vonatkozó észrevételeik megtételére szólítottak föl, melyek a miniszteriumhoz fölterjesztettek; d) hogy a módszertani értekezletekre vonatkozó miniszteri utasítás a gimnáziumokhoz megküldetett; e) hogy a mult státusgyűlés határozata értelmében a rendes és némely érdemeikért elismerést érdemlő tanárok fizetése 800 frtra föl emeltetett; f) hogy Csikmegye a Csik-Somlyón be nem töltött 13-ik tanári állomás betöltésénél a tanári fizetés felét utalványozta s ezzel azon állomás betöltését lehetségessé tette.

Ennyi határozat mondatott ki az igazgatótanács jelentésével kapcsolatosan. Következtek ezután az igazgatótanács indítványai, melyek közül azokat, melyek már előfordultak, egyszerűen elhagyva, megemlítjük a még elő nem fordultakat. Ilyenek:

1. Három görög keleti vikárius körülbelül 120 frt fizetése a vallásalapra hártattott, az igazgatótanács ezen fizetéseket beszüntette, de a miniszter kiadatni rendelte; elfogadtattott tehát azon indítvány, hogy ezen, a vallásalaphoz tartozó teher, felségi folyamodvány által hártassék el.

2. Elfogadtattott azon indítvány, hogy a csik-somlyói és a brassói gimnázium magánalapjainak számadásai az igazgatótanácsához fölküldessenek.

3. Nem fogadtattott el azon indítvány, hogy a vallásalaphoz tett papi segélyezések azoktól, kiknek 500 frt fizetése más oldalról biztosítva van, elvétessék és azoknak adassék, kiknek még ennyi jövedelmök nincsen, hanem kimondattott, hogy az eddigi eljárás marad érvényben.

4. A tanítók javadalmainak emelése céljából már a mult státusgyűlésen segélyalap szervezése indítványoztatott, melynek keresztülvitele gyűjtés útján a püspök- és igazgatótanácsra bízott.

5. A gimnáziumi tanárok nyugdíjazására vonatkozó szabályzat bemutatattván, azon változtatással fogadtattott el, hogy a jövedelemforrások közé ne csak a már eddig tőkésített tandíjalapok vétessenek föl, hanem az ezután befolyó és az iskola eszközeire fordított összegeken felülmaradó folyótandij is.

6. Minthogy oly terjedelmes zárszámadást, minő a róm. kath. hat alapról az igazgatótanács által a státusgyűlésen benyújtatik, a státusgyűlés tartama alatt kellőleg átvizsgálni nem lehet, háromtagu bizottság küldetett ki Groisz Károly, Cseh Lajos és Salzbauer János személyében, kik a státusgyűlés előtt ezen számadásokat átvizsgálván, arról a gyűlés elé kész jelentést tegyenek.

7. Megszavaztatott az igazgatótanács titkára és két írnoka számára a fizetés alapján a 10%-os lakdíj, valamint a kolozsvári róm. kath. gimnázium pedellusának fizetése 250 frtra emeltetett.

8. Fölhatalmaztatott az igazgatótanács a lyceumi nyomda közelében fekvő ház és telek jutányos áron való megvásárlására.

Ezekután föllállott br. Józsi Lajos világi elnök és gyenge egészségét hozván föl okul, az elnökségről lemondott s az üléstől eltávozott. A gyűlés fájlalván a tevékenységéről és a státus iránti ragaszkodásáról ismert tag távozását, bizottságot küldött hozzá, mely rábeszélénél állásának visszafoglalására, mivel azonban minden törekvés eredménytelen maradt, kimondja a gyűlés, hogy a statusquo föntartandó a jövő gyűlésig azon reményben, hogy szerencsés lesz a státus ő méltóságát e hivatal betöltésére ismét megnyerhetni, melyek után a püspök örömet fejezvé ki amaz egyetértő jó akarat fölött, melylyel a gyűlés minden tagja a teendőik minél sikeresebb elintézésében részt venni buzgalkodott, a gyűlést berekesztettnek nyilvánítja. (Hosszas és zajos éljenzés.)

Másnapon a jegyzőkönyv fölolvastattván, hi-telestítetett s a tagok eloszlottak.

„Kelet.”

A.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdőri szakvizsgák körül jövőre követendő eljárás tárgyában a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter által, a pénzügyminiszterrel egyetértéssel, a következő szabályzat adatott ki:

Erdőörök szakvizsgálója.

1. §. A földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeletéből, az ország különböző vidékein évenként az őszi hónapokban hivatalos szakvizsgák tartatnak.

2. §. Ezen erdőri szakvizsga letételére bocsátatnak mindazok, kik az elemi népiskolát elvégezték, illetőleg olvasni, írni és a négy közönséges szám-művelet szerint számolni tudnak s ezt, valamint azt, hogy legalább 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állottak, hitelesen igazolni tudják, feddhetlen magaviseletűek és 18-ik élet-évüket betöltötték. A vizsgára engedélyt azon megye főispánja ad, melynek székhelyén a vizsga megtartatik.

3. §. A vizsgáló bizottság áll az elnökből és két bizottsági tagból, kiket az országos erdészeti egyesület javaslata és az illető megyei főispán fölterjesztése alapján, esetről esetre a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter nevez ki.

4. §. A vizsgálat tárgyát képezi mindaz, mit az erdészeti műszaki segédszolgálat sikeres teljesítésére tudni kell. Ezen korláton belül a vizsgálatra és a tanulóknak vezérfonalul ajánlatik Bedő Albert m. kir. főerdőmesternek „Erdőör, vagy az erdészet alapvonalai” című és az országos erdészeti egyesület által pályadíjjal jutalmazott műve.

5. §. A vizsgára jelentkezők a vizsgáló bizottsági elnök kezéhez vizsgálati díj fejében 5 forintot kötelesek lefizetni.

6. §. A vizsgálat szóval és írásban tartandó. Az írásbeli vizsgánál, mely a szóbeli előtt ejtetik meg, az összes jelentkezők a vizsgáló bizottság elnöke által föltett ugyanazon három kérdést felelik meg. Az írásbeli vizsgálat letételére elegendő, ha az illető a 4. §-ban megjelölt szakkönyv alapján tehető kérdésekre kellően megfelel. Az írásbeli vizsgálat tárgya csak olyan kérdés lehet, melynek írásbeli uton való megoldása a gyakorlati erdőri szolgálatnál előfordul.

7. §. A földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium nevében és azon vármegye pecsétje alatt, melynek székhelyén a vizsgálat tartatott, a vizsgálatot kiállott egyéneknek bizonyítvány adatik, melyet a vizsgáló bizottság elnöke és annak mindkét tagja ír alá.

8. §. A bizonyítványban kiteendő képességi osztályzatok a következők: kitűnően alkalmas, jól alkalmas és kielégítően alkalmas.

9. §. A bizonyítványban kiadandó képességi osztályzatot a bizottság egyetértésben vagy többséggel állapítja meg.

10. §. A vizsgáló bizottság tagjai ezen működésükért külön díjazásban részesülnek, mi iránt a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter külön rendeletben intézkedik.

11. §. A vizsgálat egész folyamáról jegyzőkönyv vétetik föl, melynek tartalmazni kell a vizsgálat leírását, a vizsgált egyének neveit s az ezek részére a vizsgáló bizottság által adott osztályzatokat, valamint azon osztályzatot, melyet az illető bizonyítványában nyerend. Ezen, a bizottság összes tagjai által aláírt jegyzőkönyv a vizsgáló bizottság elnöke által a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz terjesztendő föl.

12. §. Oly jelölt, ki a vizsgát nem állotta ki, a következő évben, vagy később is a vizsga letételére egyszer még jelentkezhetik, de ha ez alkalommal sem találatnak kielégítően alkalmasnak, többé vizsgára nem bocsátható.

13. §. A vizsgálat megtartásának helye és ideje a „Budapesti Közlöny” című hivatalos lapban és az országos erdészeti egyesület szakközlönyében, az „Erdészeti lapokban” a vizsgálat megtartásának napja előtt legalább 6 héttel köztudo-

másra hozatik s azt az illető megyei hatóságok közzététel után a községekben is kihirdetetik.

14. §. Az eddig főállott és ugynevezett alsóbb rendű erdészeti államvizsgálóról nyert bizonyítványok a jelen szabályzat értelmében megtartott erdőri szakvizsgálóról nyert bizonyítványokkal egyenlő értékűeknek tekintendők.

Kelt Budapesten, 1877. évi júniushó 10-én.

Trefort Ágoston, s. k.

„Budapesti Közlöny.”

LEVELEZÉS.

Lobogó-fürdő, aug. 8.

Tekintetes szerkesztő ur!

A Lobogó-fürdő vendégeinek névsorát van szerencsém becses lapja számára megküldeni:

Kassay Ignác országgyűlési képviselő Sz.-Udvarhelyről, Kassay Ignác Somogyi Károly Sz.-Udvarhelyről, Kassay Ákos szigorló orvos Sz.-Udvarhelyről, Kassay Dezső tanuló Sz.-Udvarhelyről, Bod Károly tanvezető tanár Sz.-Udvarhelyről, Félegyházi Antal tanár Sz.-Udvarhelyről, Fark Kristóf és neje Sz.-Udvarhelyről, Tompos Gergely polgármesterné Erzsébetvárosról, Kociuba János távirtdafőnök neje Liszkay Zsöfi Sz.-Udvarhelyről, Adleff Eliz Segesvárról, Adleff Mina Segesvárról, Csép Lajos birtokos Sz.-Udvarhelyről, Kassay Lotti Csép Lajosné gyermekeivel Sz.-Udvarhelyről, Adleff Hermin Segesvárról, Kovács Ferencné született Sámber Nina Kézdi-Vásárhelyről, Kovács Tekla Kézdi-Vásárhelyről, Csekme Béla királyi ügyész Tordáról, Kassay Istvánné Sz.-Udvarhelyről, Eduárd Theil Albert Medgyesről, Eduárd Theil ifj. Medgyesről, Schmidt Mihály Medgyesről, Schmidt Ida Medgyesről, Augustinné Segesvárról, Orendi Josepha Segesvárról, Kovács Lajosné Sz.-Udvarhelyről, Kovács János távirtdatiszt Sz.-Udvarhelyről, Kovács Lajos kereskedő-segéd Sz.-Udvarhelyről, Kovács Matild Sz.-Udvarhelyről, Kovács Piroska Sz.-Udvarhelyről, Szabó Bálintné Boér Róza Sz.-Udvarhelyről, Szabó Róza Sz.-Udvarhelyről, Madarász Lajosné Sz.-Udvarhelyről, Madarász Véri Sz.-Udvarhelyről, Madarász Lina Sz.-Udvarhelyről, Madarász Mari Sz.-Udvarhelyről, Madarász Berta Sz.-Udvarhelyről, Madarász Matild Sz.-Udvarhelyről, Hrobony Adolf bányagazgató Szt.-Keresztbányáról, Hrobony Mariska Szt.-Keresztbányáról, Hrobony Piroska Szt.-Keresztbányáról, Hrobony Gizella Szt.-Keresztbányáról, Hrobony Adolf ifj. Szt.-Keresztbányáról, Graffius Frigyesné Köhalomból, Egyed Mihály tanár Kolozsvárról, Egyed Mózes lelkész H.-Szt.-Pálról, Dimén Domokos H.-Szt.-Pálról, Özv. Mezeiné Sz.-Udvarhelyről, Mezei Póli Sz.-Udvarhelyről, Mezei István orvos Tordáról, Vas Évi Sz.-Keresztúrról, Zakariás József kereskedő Sz.-Udvarhelyről, Tompos Póli Erzsébetvárosról, Kociuba Róza Sz.-Udvarhelyről, Kociuba Emil Sz.-Udvarhelyről, Kociuba Jani Sz.-Udvarhelyről, Kociuba László Sz.-Udvarhelyről, Csép Kata Sz.-Udvarhelyről, Csép Emma Sz.-Udvarhelyről, Csép Teréz Sz.-Udvarhelyről, Csép Balázs Sz.-Udvarhelyről, Csép József Sz.-Udvarhelyről, Lántzky Sándor bányatulajdonos neje- és gyermekeivel Szt.-Keresztbányáról, Theil Friedrich neje- és gyermekeivel Szent-Ágotáról, Balási Lajos és neje Sz.-Udvarhelyről, Zakariás Jenő Sz.-Udvarhelyről, Graffius Adolf testvéreivel Köhalomból, Kis Kata Sz.-Udvarhelyről, Tischler János (Adleff Mina mátkája) Kolozsvárról.

Ideszámítva a gyermek- és cselédeket, a százat megüti vendégeink száma.

Időtöltésünk: fürdés naponta kétszer; kirándulás a Kirujba, almási barlangba, Hargitára; délelőtt és délután kisétálás a fenyvesbe; este tánc, zene és ének. Annyit biztosan írhatok, miszerint e megbecsülhetetlen gyógyerejű fürdőt oly szép és mivel női koszu ékesíti, melynél különbel nagyobb fürdőink sem igen dicsekedhetnek. Lántzky Sándor barátunk, mint a fürdő hasznosbérője, éber figyelmet fordít a kényelemre is.

Minden este ingyen szolgáltatja ki a fáklyavilágításhoz szükséges szurkot, nemcsak, hanem egy igen jó teke- (kugli-) helyiséget is épített, hol férfiak úgy, mint nők naponta kedélyesen gyakorolják magukat.

Kassay Ignác országgyűlési képviselőnk kedves családját mindennap barátai és tisztelői látogatják meg messze vidékről. Ki is ne szeretné e család asszonyát, kinek élete a jóság és egyszerűség!

Hargitáalji.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Királyunk ő felsége és német császár tervezett találkozója folyó hó 8-án Ischlben megtörtént. Következményeit a jövő mondja meg.

— Augusztus első hete a négyüléseké volt. A budapesti mintájára országunk nagyobb városai négyüléseket tartván, eléggé ki van fejezve, hogy a magyar nemzet a törökök ügyét az igazság ügyének tekinti. Erdélyben Kolozsvár és Marosvásárhely nyilatkozott több kisebb város támogatásával.

— A harctéren egyidőre készülődést rejtő szünet állott be.

Gurkó a Sipka-szorosba vissza van verve. A déli Balkán felől már nincsen muszka. Jeni-Sagra, Eszki-Sagra, Jamboli, Kazánlik megszabadultak jul. 31-én Szulejmán pasa hősi kardja által.

Ozmán pasa — kiról az a hír, hogy Bazaine generális volna — Plevnánál erősíti magát.

Mehemed Ali, a generalissimus, Sumlából tervez Rasgrad felé. Zimmermann jöne a Dobrudzsából vissza, ha könnyen jöhetne.

Az orosz főhadiszállás Tirnovából Bulgariába húzódott vissza.

Deszpotovics bosnyák felkelő vezért aug. 5-én keményen megverte Izmet pasa. A felkelők osztrák-magyar területre menekültek, s itten lefegyvereztetvén, valamelyik dalmát szigetre internálták őket.

Kogolnicsán moldva-oláhországi külügyminiszter Bécsben járt, de hír szerint nem igen melegen fogadták.

Risztics Belgrádból szintén készült Bécsbe, de azt mondják nincs már kedve, látván az oláh külügyminiszter sorsát.

* Mehemed Ali pasa, alias Detroit Károly, az új fővezér, egy német kereskedő-hajón tisztí minőségben szolgált, mikor ezelőtt 30 évvel Konstantinápolyba érkezett. Törökországban maradt, fölvette a mahomedán hitet s belépett a hadseregbe, hol gyorsan advanceirozott. Résztvett Törökország minden hadjáratában s általában a legkitűnőbb, legképzettebb katonának tartják. Jelenleg körülbelül 50 éves, tetterős, eszes s nagyon ismeri Bulgária hegyeit s síkjait. Családjá még él s Magdeburgban lakik, ahol ő is született.

* Mehemed Ali atyja — a „Köln. Ztg.” szerint — évekkor ezelőtt elhagyta nejét és Magdeburgból Berlinbe költözött, hol szerény nyugdíjából félrevonulva élt, nemrég bekövetkezett haláláig. Az elhagyott asszony igen szegényesen élt gyermekeivel; férjétől oly kevés segélyben részesült, hogy magának kellett kenyérkereset után látni. Fia, Detroit Károly, mindig tisztán és tisztességes ruházatban járt; egyszerű, de tiszta lakásuk elárulta a praktikus és szorgalmas német háziasszonyt. Az oktatás elemeiben a magdeburgi református iskolában részesült. Már ekkor jeleit adta stratégiai tehetségének, midőn társait a szomszédos polgári iskola tanulóit ellen harcra vezette. Ez iskolából a dom-gimnáziumba került Detroit Károly, hol csak az alsó osztályokat végezte, hogy 1842-3-ban (14-15 éves korában) a tengerészeti pályára lépjen, habár erre soha sem mutatott kiváló hajlamot. Ekkor egyszerre eltűnt az eszes és életvidor ifju, kiról barátja csak akkor hallott először, midőn az Oltenica melletti csatában fölmerült és magát Szilisztria védelmében kitüntette.

Katonai kiképezését Konstantinápolyban nyerte, hol Ali pasa miniszter kiváló hajlandóságban részesítette szorgalmáért és a török nyelv gyors megtanulásáért. Mehemed Ali 1873-ban kiváló érdemeket szerzett azért, hogy Thessaliában mintegy 50 veszedelmes rablóbandát irtott ki. 1875-ben, midőn a magdeburgi dom-gimnázium 200 éves jubileumát ünnepelte, az ünnepélyre őt is meghívták. A résztvételben a már akkor mutatkozott zavargások Montenegróban és Hercegovinában, akadályozták meg.

* A harctéri tudósítókra új és jobb aera köszöntött be Mehemed Ali pasa fővezérségével. Az új marsal megérkezte után in corpore sátorába hivatta őket. A fogadtatás d. u. 2 órára volt kitűzve; a bemutatással a politikai bizottság főnöke, Tefik bey volt megbízva. A levelezők fél 2 órakor jelentek meg a tábor előtt, Mehemed Ali pasa éppen néhány zászlóalját szemlélte meg, melyek zeneszóval vonultak el előtte. A tábor, melynek eddig lomha keleties jellege volt, egész európai színezetet nyert. Midőn az utolsó szakasz is elvonult, a marsal észrevette a reá várakozó levelezőket és elküldte hadsegédét, ki őket haladéknélkül a parancsnok félholdas sátorába vezette. A nagy sátor háttérében széles tábori kerevet és mellette térképekkel fedett dolgozó asztal állott. Jobbra és balra a bejárattól tágas félkörben karosszékek voltak elhelyezve. A kereveten Mehemed Ali pasa ült, mellette polgári ruházatban Namik pasa, a szultán egykori nevelője és jelenleg meghitt embere, ki bátran elmondhatja, hogy az új helyzetet ő készítette elő. Namik pasa nyulánk, daliás természetű férfi, nem igen meggyerő, de szellemes vonásokkal és előkelő modorral. Mehemed Ali pasa, midőn a levelezők beléptek sátorába, fölemelkedett a kerevetről, eléjük ment és szeretetreméltó modorban fogadta a bemutatást, melyet kiki maga végzett. A német tudósítókkal németül, a többivel franciául beszélt. Mindkét nyelvet eleganciával és könnyűséggel beszéli. Alig üti meg a középnyagságot, de karcsu és minden mozdulata a világfira mutat. Rövid körszakállat hord, mely már szürkülni kezd. Meggyerő vonásai vannak; de a homlokát szelő mély barázdá és a szája körül játszó sajtószertű vonás nagy erélyre mutatnak. Szeme sötétkék, eleven; most éles, átható tekintet vet, a következő pillanatban a legmeggyerőbb szeretetreméltóságot sugározza. Emlékezete gyors és biztos; a futólagos bemutatás után meg tudta jegyezni a neveket és lapokat és a beszéd folyamában nem tévesztette össze a személyeket. Nyugodtan, megfontolva beszél, csengő hangon, világos és helyes hangsúlyozással.

* **Katholikus világliga** alakítását tervezik Rómában. Mint a „N. Fr. Pr.” írja, a legközelebb Rómában egybegyűlt zarándokcsoportok vezetői ott titkos üléseket tartottak s megalakították a katolikus nemzetközi központi bizottságot, melynek közreműködésével a katolikus világliga szervezete kidolgoztatott. A liga több osztályban működik, melyek mindegyike külön teendőket foglalkozik. A liga célja többek között a pápa világi hatalmának helyreállítása, a szentszék és a katolikusok jogainak védelme; rendszeres küzdelem a materializmus és az állam bitorlott jogai, továbbá a vallástalan sajtó hatása ellen; a katolikus nevelés és oktatás szervezése. A szent atya határozott kívánsága az, hogy valamennyi eddig létező katolikus egyesület ezen ligába olvadjon belé. A liga központja: Róma, s egy főigazgatóság által kormányoztatik, melynek székhelye Rómában van. Minden egyes országban külön igazgatóságok alakítatnak, melyek az egyes osztályok működését kormányozzák. A katolikus liga területén állandóan misszionáriusok fognak működni. A liga költségei közadakozások útján fedeztetnek. Minden nagyobb központban távirdek állítatnak föl, melyek közvetlenül Rómával lesznek összeköttetésben. A liga szervezetének megállapítására szükséges részletes

tervek most vannak munkában. Nagy súlyt fektet a központi kormányzó tanács a katolikus sajtóra. Minden nagyobb városban egy főkorrespondens neveztetik ki; ez fogja Rómából a sajtó magatartása tekintetében szükséges utasításokat kapni. A munkálatok, mint írják, nagyon előrehaladtak.

— A párisi magyar egyesület törekvését a tárcánkban közölt Emlékirat eléggé mutatja.

Mivel az ilyen külföldi egyesületek (p. o. a londoni, berlini, müncheni, zürichi) mintegy társadalmi képviselői hazánknak, minden biztonnal érdemesek a pártolásra. A párisi különösen, mert a jövő évi világkiállítás alkalmával száz, meg száz hazánkfia veheti hasznát legalább erkölcsi támogatásának.

Két hatalmas pártolója már is van. Mert „A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter és Zichy Mihály művész közt létrejött megállapodás folytán, a művészek Erzsébet királyné ő felségét Deák Ferenc ravatalánál ábrázoló, s az országos képtár tulajdonát képező műve sokszorosításából befolyó jövedelem, fele részben a párisi magyar egyesület és fele részben a budapesti és balatonfüredi szeretetházak közt egyenlő arányban fog elosztatni.”

Haynald Lajos, Kalocsa nagyhirű érseke pedig a következő levéllel lepte meg az egyesületet:

„Tisztelt egyesület! Meg levén győződve arról, hogy a tisztelt egyesület a magyar nemzeti életünket mindenkor emelő és most is a világ bármely országával szemben előnyösen kitüntető azon szövetséget tartandja nemes céljai előmozdításában szem előtt, mely a magyar nemzet érdekeit a vallás-erkölcsi élet érdekeivel szoros összeköttetésben tartotta mindenkor és tartja még most is, szívesen járulok előttem kifejezett szándékuk elősegítéséhez egy 100 o. é. forintnyi kötelezvény elvállalásával és abba való beleegyezéssel, hogy emlékiratuk alá az én nevemet is tegyék. Járulékomat idecsatolva kérem, fogadják hazafiúi üdvözlétemet és teljes tisztelem kifejezését. Bécsben, 1877. június 29-én. Dr. Haynald Lajos, kalocsai érsek.”

— A párisi magyar egyesület tervbe vett menházának alkatrészei: Földszint a kapunak egy oldalán egy vendéglő, a másik oldalán pedig a házmester lakása, s az udvar felé egy fürdőszoba meleg és hideg vízzel s egy zuhannyal lesz. Az első, második és harmadik emeletek egyenként 6—6, részint 2—3 ágyas, részint egy ágyas, csinosan butorozott szobákat tartalmaznak, melyek olcsó áron havonként kibéreltetnek. A negyedik emeletben lenne a diszterem, azonkívül még három szoba az egyesület számára. A diszterem három szobának térfogatát foglalja el s két emelet magasú lesz, t. i. a 4-ik és 5-ik emeleten át, s hazai műtárgyak kiállítására, gyűlések eltartására s estélyekre szolgálhat fog. A három mellette fekvő szobák egyike lesz a dalárda, a másik az iskola, a harmadik pedig a könyvtár és olyasóterem. Ezen három szobák fölött, az ötödik emeletben egy nagy padlásszoba lenne, amelyet egy 10 ágyú közös hálóteremnek alkalmazni elhatároztatott, oly hazafiak számára, akik nemrégóta érkeztek Párisba, s keveset keresnek, vagy pedig kereset nélkül vannak. Ezen ágyak 10 frankkal havonként kibéreltetnek. Később, ha az egyesület vagyona oly állásban lenne, hogy a felvett tőkének egy része visszafizettetett, akkor ezen ágyakat eleinte 8 frankkal, később 5 frankkal havonként, utoljára pedig ingyen is lehetne engedni, kiknek munkájuk nincsen.

— **Király ő felsége Demeter Endre** erdélyi egyházmegyei áldozár, főesperes és székelyudvarhelyi lelkésznek, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter előterjesztésére, a Gajdel vagy Gajdobrai címzetes prépostságot díjmentesen adományozta.

— **Laukó Albert** képesített tanárjelöltet a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a székelyudvarhelyi állami főreáliskolához rendes tanárrá nevezte ki.

— **A róm. kath. igazgatótanács** a székelyudvarhelyi finőveldeben az 1877/8-adi isk. évre megüresedett két alapítványi helyre Wolff Gergelyt és Farkas Sándort nevezte ki.

— **Orbán Mihály** papjelölt a bikafalvi reformált egyházköztség meghívását nem fogadta el.

— **A székelyudvarhelyi jótékony nőegylet** a Szejkefürdő helyiségében, részben a török sebesültek, részben a „Székely mivelődési és közgazdasági egyesület” javára, holnap vasárnap aug. 12-én d. u. 3 órakor, nyári táncmulatságot rendez 35 értékes nyeresémtárgyas sorsjátékkal egybekötve. Belépőjegy ára 40 kr. A kimenetelre, az ügy iránti lelkesültségből, személyenként 5 kr-jával szekerek lesznek föllállítva a városház terén.

× **Muszká kémünk**, ki folyó évi július 11-től fogva volt a városi rendőrkapitányságnál letartóztatva, s kiről jeleztük volt, hogy a nála talált jelentéktelen iratok az alispán által a belügyminiszterhez terjesztettek elő, a belügyminiszter ur rendelete következtében egy csendőr által a gyimesi szoroshoz kísértetett és ott Moldovába át — szabadon bocsátatott. A nem közönséges műveltségű, de igénytelen külsejű muszka sirva hagyta el nagyon megszeretett városunkat, hol általa megfoghatatlan szívélyes bánásmódban részesült; mert nemcsak semmi inszultálásnak nem volt kitéve, hanem ellenkezőleg a jó tápláláson kívül még elrongyolott ruházata is egyes jószívű adakozók által tisztességes öltözettel cseréltetett ki. Kapott a ruházaton kívül kalapot, lábbelit és mintegy 6 rendbeli fehér ruhát. E valóságos vendéglátásnak mondható bánásmód annyira is meghatotta, hogy mikor elkisértetett — ígérte, miszerint hazájából egypár hét múlva, ha megfelelő igazolványt szerezhethet, újból visszatér városunkba.

× **Rendőrségünk** figyelmét fölhívjuk azon kutyakonzertekre, melyek előadási színhelye minden este és éjjel a Bethlen-utca. Ugyan legyen siket fül, aki a koncertek mellett aludni tud. Jó lenne, ha a cirkáló rendőrszolgák e hivatlan művészeket szétugratnák. Elvárjuk, hogy rendőrségünk megfelelőleg fog intézkedni.

— **Pályázatra** ki vannak hirdetve:

1. Udvarhelyszéki egyházmegyénkben a sándorfalvi lévitai állomás; fizetése 55 kal. buza; 50 kal. zab; 20 szekér fa; 1 hold 1412 □ öl kaszáló; 16 béradó gazda a levita magvából minden évben bevet egy-egy vékás földet, ebből közép számitással kap 38 kal. búzát, ugyanannyi zabot; tandíjban minden tanulótl egy szekér fát; a levita földekre az egyháztagok minden évben kivisznek 48 szekér trágyát. Tisztességes lakás.

2. Ugyanazon egyházmegyében a kisgalambfalvi kántortanítói állomás; fizetése 116 kal. buza; 116 kal. zab; 10 véka buza; 20 véka zab; 12 tenyeres napszám; 36 teher kemény tűzifa. Tandíj mintegy 20 frt. Stóla mintegy 3 frt. 5 hold 212 □ öl kaszáló, 3 hold 45 □ öl szántó. Tisztességes lakház, gazdasági épületekkel, veteményes kerttel, gyümölcsösökkel.

Mindkét állomásnak pályázati határnapja: szeptember tizenötödike. Folyamodványok Solymosi János esperes urhoz Bögözbe (u. p. Székelyudvarhely) küldendők.

— **Az „Erdélyi Gazda”** 32-ik száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: A gözcséplő munkába állítása. W. I. Z. — Takarmányrozs. Ebner Sándor. — Faiskolai teendők. Gábor József. — Széna-e vagy sarju? S + y. — A tarlók feltörése. W. L. — Micsoda feltételek mellett nevezhető a mi méhtenyésztésünk észszerűnek? — A monostori m. kir. gazd. tanintézet értesítője (könyvismertetés). — Egyesületi mozgalmak: Választmányi ülés 1877. augusztus 6-án. — Vidéki gazdasági tudósítások: Csik-Szereda, Magyar-Igen, S.-Szt-György, Kézdi-Vásárhely. — Piaci árak. — Hirdetések. — Előfizethetni Kolozsvárt a kiadóhivatalnál, félfévre 2, egész évre 4 ftal.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: **Szakács Mózes.**